

Uključenost djece i roditelja u izvannastavne aktivnosti

Hačić, Ema

Master's thesis / Diplomski rad

2021

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Faculty of Teacher Education / Sveučilište u Zagrebu, Učiteljski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:147:776041>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-07-16**

Repository / Repozitorij:

[University of Zagreb Faculty of Teacher Education - Digital repository](#)

**SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
UČITELJSKI FAKULTET
ODSJEK ZA UČITELJSKE STUDIJE**

Ema Hačić

**UKLJUČENOST DJECE I RODITELJA U IZVANNASTAVNE
AKTIVNOSTI**

Diplomski rad

Zagreb, rujan, 2021.

**SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
UČITELJSKI FAKULTET
ODSJEK ZA UČITELJSKE STUDIJE**

Ema Hačić

**UKLJUČENOST DJECE I RODITELJA U IZVANNASTAVNE
AKTIVNOSTI**

Diplomski rad

Mentorica rada:

Doc.dr.sc. Srna Jenko Miholić

Zagreb, rujan, 2021.

SAŽETAK

Izvannastavne aktivnosti predstavljaju važan dio planiranog i organiziranog slobodnog vremena učenika. Cilj ovog istraživanja bio je istražiti uključenost djece i njihovih roditelja u izvannastavne aktivnosti. Za potrebe istraživanja prikupljen je uzorak od 105 roditelja učenika od 1. do 4. razreda osnovnih škola u Gradu Zagrebu i Zagrebačkoj županiji. Ispitanici su rješavali online anketni upitnik koji se sastojao od 21 pitanja. Rezultatima smo saznali da je zapravo jako malo učenika uključeno u izvannastavne aktivnosti, jer škole ne nude dovoljan izbor izvannastavnih aktivnosti za svoje učenike, pogotovo su zapostavljene izvannastavne aktivnosti usmjerene na tjelesno i zdravstveno područje. Sukladno tome, analiza rezultata prikazuje kako je većina učenika uključena u izvannastavne aktivnosti iz drugih odgojno-obrazovnih područja za razliku od tjelesnog i zdravstvenog područja. Nadalje, rezultati pokazuju apsolutnu roditeljsku podršku djeci uključenoj u izvannastavne aktivnosti i slaganje roditelja za potrebu kretanja djece i izvan redovitog sata tjelesne i zdravstvene kulture.

Ključne riječi: podrška, potreba učenika za kretanjem, tjelesno i zdravstveno područje, škole

INVOLVEMENT OF CHILDREN AND PARENTS IN EXTRACURRICULAR ACTIVITIES

SUMMARY

Extracurricular activities are an important part of the planned and organized free time for pupils. The aim of this research was to investigate the involvement of children and their parents in extracurricular activities. For the purposes of the research, a sample of 105 parents of pupils from the 1st to the 4th grade of primary schools in the City of Zagreb and Zagreb County was collected. Respondents completed an online survey questionnaire consisting of 21 questions. As a result, we learned that very few pupils are actually involved in extracurricular activities, because schools do not offer a sufficient selection of extracurricular activities for their pupils, and especially are neglected extracurricular activities focused on the physical and health area. Accordingly, the analysis of the results shows that most pupils are involved in extracurricular activities in some other educational areas as opposed to the physical and health areas. Furthermore, the results show absolute parental support for children involved in extracurricular activities and parental consent for the need of children to move themselves besides the regular physical education class.

Keywords: physical and health area, pupils' need for movement, schools, support

SADRŽAJ

1. UVOD.....	1
2. IZVANNASTAVNE AKTIVNOSTI U OSNOVNOJ ŠKOLI.....	4
2.1 Izvannastavne aktivnosti u školskom kurikulumu.....	5
2.2. Cilj i zadaci izvannastavnih aktivnosti	8
2.3. Područja izvannastavnih aktivnosti u osnovnoj školi	9
2.4. Slobodno vrijeme i izvannastavne aktivnosti	11
2.5. Roditelji i uključenost u izvannastavne aktivnosti.....	12
2.6. Izvannastavne aktivnosti usmjerene na tjelesno i zdravstveno područje.....	13
3. CILJ I HIPOTEZE ISTRAŽIVANJA.....	16
3.1. Cilj.....	16
3.2. HIPOTEZE	16
4. METODOLOGIJA ISTRAŽIVANJA	17
4.1. Uzorak ispitanika	17
4.2. Anketni upitnik	17
4.3. Obrada podataka	18
5. REZULTATI I RASPRAVA.....	19
6. ZAKLJUČAK.....	36
7. LITERATURA	38
PRILOG	40

1. UVOD

U školskom je sustavu većinom sva pozornost odnosno sav stručno-pedagoški interes usmjeren prema samom nastavnom procesu i međusobnom odnosu njegovih sudionika, stoga Valjan Vukić (2016) u svom članku ističe kako je utjecaj izvannastavnih aktivnosti na odgoj i obrazovanje učenika poprilično zanemaren, što ćemo vidjeti i u ovom istraživanju. Mnogo toga ima utjecaj na uključenost djece u izvannastavne aktivnosti, prije svega treba spomenuti dostupnost istih u različitim osnovnim školama, ne postoji univerzalni popis aktivnosti koje moraju biti dostupne u svakoj školi već ih učitelji planiraju u sklopu školskog kurikulumu i godišnjeg plana i programa škole, no naravno prema vlastitim preferencijama. Svaki učitelj naginje prema određenom odgojno-obrazovnom području, stoga jedan učitelj može pokazati veću preferenciju prema npr. vođenju dramske skupine nego prema npr. likovnim radionicama, dok će drugi imati veće preferencije za obratno. Osim toga važno je napomenuti i roditeljsku podršku i uključenost oko izvannastavnih aktivnosti vlastite djece. Roditelji također zajedno s djecom mogu iskazati svoje preferencije i istaknuti potrebe za određenim izvannastavnim aktivnostima. Osim roditelja koji im predstavljaju uzor i podršku, također i prijatelji čine važan aspekt u odabiru izvannastavne aktivnosti. Djeca često znaju odabrati nešto upravo zato što njihov prijatelj ide na isto, stoga je važno poticati djecu na samostalnost i razvijanje vlastitog mišljenja. No, osim što izvannastavne aktivnosti razvijaju samopouzdanje i samoinicijativno preuzimanje odgovornosti, one isto tako utječu i na socijalne aspekte, poput integracije djeteta u društvo.

Valjan Vukić (2016) također ističe kako uz nastavu kao temeljnu djelatnost, škola treba preuzeti dio brige i odgovornosti za slobodno vrijeme učenika i „iskoristiti“ to slobodno vrijeme za „produženo“ odgojno djelovanje. „Najpoznatiji i najrasprostranjeniji način pripreme djece i mladih za aktivno i sadržajno provođenje slobodnog vremena, organizacija je i provedba izvannastavnih aktivnosti u školi“ (Valjan Vukić, 2016, str. 34). Caput-Jogunica i Barić (2015) navode kako je osnovno obilježje izvannastavnih aktivnosti samostalno, neobavezno i dobrovoljno uključivanje učenika. Osim u izvannastavnim aktivnostima, učenici mogu sudjelovati i u izvanškolskim aktivnostima koje se jednako kao

i izvannastavne odvijaju nakon nastave. Razlikuju se jedino po tome što izvannastavne aktivnosti najčešće vode učitelji u školi, a izvanškolske uglavnom organiziraju i provode razne lokalne udruge, kulturno-umjetnička društva, sportski klubovi i slično (Caput-Jogunica i Barić, 2015). Caput-Jogunica i Barić (2015) ističu kako škola organizacijom što većeg broja različitih izvannastavnih i izvanškolskih aktivnosti otvara svoja vrata i potiče suradnju s mnogobrojnim ustanovama, organizacijama i udrugama, što nadasve pozitivno utječe na popularizaciju škole u jedinici lokalne samouprave i mogućnost angažiranja većeg broja učenika u kreiranju i sudjelovanju u pojedinim programima na lokalnoj razini. U svrhu ovog istraživanja bavit će se samo izvannastavnim aktivnostima.

Izvannastavne aktivnosti možemo podijeliti na sedam područja, „prema Nacionalnom okvirnom kurikulumu (2010.) u osnovnom obrazovanju ističe se nekoliko različitih odgojno-obrazovnih područja u sklopu kojih se mogu organizirati i provoditi izvannastavne aktivnosti: jezično-komunikacijsko područje, matematičko-prirodoslovno područje, društveno-humanističko područje, umjetničko područje, tjelesno i zdravstveno područje, tehničko-tehnologijsko područje i praktičan rad i dizajniranje“ (Caput-Jogunica i Barić, 2015, str. 11). „Svako od navedenih odgojno-obrazovnih područja sadržava nekoliko nastavnih predmeta, osim tjelesnog i zdravstvenog područja koje se sastoji samo od jednoga nastavnoga predmeta – tjelesne i zdravstvene kulture“ (Caput-Jogunica i Barić, 2015, str. 12). Učenici od 1. do 3. razreda osnovne škole imaju 3 sata Tjelesne i zdravstvene kulture tjedno (105 sati godišnje), dok učenici 4. razreda imaju samo 2 sata Tjelesne i zdravstvene kulture tjedno (70 sati godišnje) (MZOŠ, 2019). Treba napomenuti da je nekim učenicima sat Tjelesne i zdravstvene kulture vrlo često jedini oblik organizirane tjelesne aktivnosti: „Kod većine učenika to je jedini oblik organizirane tjelesne aktivnosti pa tako i izuzetno važan dio njihova razvoja“ (Petrović, 2018, str. 195). „Smjernice tjelesne aktivnosti Europske unije (EU Physical activity guidelines) ističu važnost svakodnevnog jednosatnog tjelesnog vježbanja umjerenog intenziteta i sadržaja primjerenog dobi učenika.“ (Caput-Jogunica i Barić, 2015, str. 16). Prema Caput-Jogunica i Barić (2015) pravodobna tjelesna pismenost učenika važan je preduvjet za njihovo uključivanje u bilo koju kineziološku aktivnost poslije, odnosno jedan je od preduvjeta za izbor aktivnoga i zdravog načina života u odrasloj dobi. Caput-Jogunica i Barić (2015) ističu kako je razdoblje od sedme do devete godine za djevojčice, odnosno do dvanaeste za dječake, kritično razdoblje za razvoj tjelesne pismenosti s obzirom da je to senzibilno razdoblje za optimalan razvoj osnovnih motoričkih znanja, osobito pojedinih motoričkih sposobnosti – koordinacije (agilnosti, ritma),

ravnoteže, brzine, fleksibilnosti i tjelesne snage (Caput-Jogunica i Barić, 2015). „Izvannastavne aktivnosti pridonose boljoj pripremi učenika za racionalno korištenje slobodnog vremena i imaju važnu preventivnu ulogu u sprječavanju raznih oblika devijantnog ponašanja mladih“ (Pejić Papak i Vidulin, 2016, str. 96). Izvannastavne aktivnosti orijentirane na tjelesno i zdravstveno područje pružaju djeci dodatnu fizičku aktivnost i svijest o vlastitom tijelu, stoga ćemo ovim istraživanjem također saznati je li više djece uključeno u kineziološke izvannastavne aktivnosti naspram izvannastavnih aktivnosti iz ostalih odgojno-obrazovnih područja. Također, saznat ćemo uključenost i podršku roditelja glede istih.

2. IZVANNASTAVNE AKTIVNOSTI U OSNOVNOJ ŠKOLI

Osnovna škola obavezna je odgojno-obrazovna ustanova i značajna socijalizacijska instanca u kojoj je redovna nastava temeljna djelatnost, no uz nju se realiziraju i drugi oblici odgojno-obrazovnog rada poput izvannastavnih aktivnosti (Valjan Vukić, 2016). Izvannastavne aktivnosti čine posebni programi koji se organiziraju i provode u školi izvan nastavnog procesa. Izvannastavne aktivnosti moraju biti dostupne svim zainteresiranim učenicima bez obzira jesu li njihove sposobnosti prosječne, darovite ili su s posebnim odgojno-obrazovnim potrebama (Caput-Jogunica i Barić, 2015), dok je izbor izvannastavnih aktivnosti prepušten učenicima sukladno njihovim potrebama, interesima i mogućnostima (Findak i Stella, 1985). U osnovnoj školi izvannastavne aktivnosti mogu biti povezane s određenim nastavnim predmetom ili su međupredmetne (povezanost predmeta iz različitih odgojno-obrazovnih područja) (Caput-Jogunica i Barić, 2015). Nadalje prema Caput-Jogunici i Barić (2015), izbor aktivnosti ovisi o više faktora kao što su: interes učenika, uvjeti rada i stručni kadar, te podrška same škole prema određenoj aktivnosti. „Zbog ograničenih prostornih, kadrovskih ili organizacijskih uvjeta škola će učenicima ponuditi one aktivnosti koje realno mogu provoditi“ (Findak i Stella, 1985, str. 5). Caput-Jogunica i Barić (2015) ističu kako izvannastavne aktivnosti planiraju učitelji i nastavnici kao neposredni nositelji odgojno-obrazovne djelatnosti u sklopu školskog kurikulumu i godišnjeg plana i programa škole. Svaka škola nudi različite aktivnosti u skladu sa svojim mogućnostima pa će tako u nekim školama ponuda izvannastavnih aktivnosti biti veća dok će u drugima biti znatno manja. Nakon što se škola odluči za provedbu određenih izvannastavnih aktivnosti koje može održati sukladno svim faktorima potrebnim za realizaciju istih, koje smo spomenuli ranije, dužna je upoznati sve učenike i roditelje sa svrhom, vremenom, mjestom i načinom rada onih aktivnosti u kojima njihova djeca sudjeluju (Findak i Stella, 1985). Findak i Stella (1985) zaključuju kako se učenici od 1. do 4. razreda najčešće uključuju u izvannastavne aktivnosti u školi, dok se učenici starijih razreda uključuju u izvannastavne aktivnosti i izvanškolske aktivnosti.

2.1 Izvannastavne aktivnosti u školskom kurikulumu

Izvannastavne aktivnosti nisu obvezni dio učenikovog opterećenja, ali se mogu priznati kao ispunjavanje obveza u školi a planiraju se školskim kurikulumom i godišnjim planom i programom (Mlinarević i Brust Nemet, 2012).

„Školski kurikulum odnosi se na načine na koje škole implementiraju kurikulumski okvir, uzimajući u obzir odgojno-obrazovne potrebe i prioritete učenika i škole te sredine u kojoj škola djeluje. Izrađuje se u suradnji s djelatnicima škole, učenicima, roditeljima i lokalnom zajednicom. Školski kurikulum se odnosi na ponudu fakultativnih nastavnih predmeta, modula i drugih odgojno-obrazovnih programa, realizaciju dodatne i dopunske nastave, projektne škole, razreda, skupine učenika, ekskurzije, izlete, izvannastavne i izvanškolske aktivnosti“ (Mlinarević i Brust Nemet, 2012, str. 129).

Mlinarević i Brust Nemet (2012) navode kako je za kurikulum izvannastavnih aktivnosti, izričito važno dugoročno planiranje i predviđanje razvoja:

1. „Promjena uvjeta (okolnosti) u kojima djeluje škola, posebice onih koje uvjetuju ili onemogućavaju rad izvannastavne aktivnosti u školi.
2. Identifikacija kadrova unutar škole koji mogu i imaju sklonost za voditelje izvannastavnih aktivnosti koji su prethodnih godina egzistirali i postigli velik interes učenika i doprinijeli posebnosti i uspješnosti škole.
3. Identifikacija subjekata izvan škole (znanstvene ustanove, kulturne ustanove, Agencija za odgoj i obrazovanje i sl.) da bi se ostvarila veza i unaprijedio rad izvannastavnih aktivnosti izvan škole, tj. proširile spoznaje i iskustva učenika, a istovremeno se poboljšavala komunikacija i interakcija s drugim subjektima izvan škole.
4. Analiza mjera planiranog razvoja, promjena u vezi s normama, predviđanje posljedica u daljnjem školovanju koje mogu proizvesti promjene aktivnosti unutar kurikuluma.

5. Ispitivanje interesa i očekivanja učenika i roditelja, ali i učitelja budućih mogućih voditelja izvannastavnih aktivnosti kako bi se uskladile potrebe, nastojanja s planovima dugoročnog razvoja“ (Mlinarević i Brust Nemet, 2012, str. 134).

Uvjeti za provođenje izvannastavnih aktivnosti u školama se mijenjaju iz godine u godinu te im je potrebna stalna rekonstrukcija, programski sadržaji izvannastavnih aktivnosti trebaju se prilagoditi uvjetima rada određene škole (Pejić Papak i Vidulin, 2016). „Izvannastavne aktivnosti uvrštene su među ostale oblike neposrednog odgojno-obrazovnog rada, a provode se jedan sat na tjedan, 35 sati tijekom školske godine (Pejić Papak i Vidulin, 2016, str. 99).

Prema školskom kurikulumu (Osnovna škola dr. Jure Turića, 2021) jedne osnovne škole u Hrvatskoj, učitelji će moći planirati sve aktivnosti, međutim njihova realizacija ovisit će o epidemiološkim preporukama u tom trenutku, stoga se školski kurikulum u bilo kojem trenutku može promijeniti i mogu se realizirati dodatne aktivnosti koje do sada možda nisu bile moguće sukladno trenutnim mjerama.

Primjer izvannastavne aktivnosti iz tjelesnog i zdravstvenog područja u školskom kurikulumu (Osnovna škola dr. Jure Turića, 2021).

Kurikulumsko područje: Tjelesno i zdravstveno prema Osnovnoj školi dr. Jure Turića (2021):

1. Ciklus (razred): 1. - 4. razreda

2. Cilj 1: Uključivanje što većeg broja djece, osobito talentiranih, u izvannastavne aktivnosti u svrhu zadovoljavanja povećanih potreba za tjelesnim vježbanjem

3. Obrazloženje cilja: zadovoljiti one interese učenika u području sporta koje tijekom nastavne godine ne mogu zadovoljiti, omogućiti svim učenicima, a posebno onim nadarenima da razviju svoje sposobnosti do objektivno mogućih granica, stjecanje osnovnih i naprednih znanja i vještina iz odabrane sportske igre, uključiti učenike u rad škole i na taj način razvijati organizatorske sposobnosti kod istih

4. Očekivani ishodi/postignuća: poznavanje pravila sportske igre, samostalno sudjelovati u igri kao dio ekipe, pratiti vlastiti napredak kroz treninge te školska natjecanja

5. Način realizacije:

Oblik: Izvannastavna aktivnost - nogomet

Sudionici: Učitelji i učenici

Načini učenja: Sintetičkim i analitičkim metodama učenja

Metode poučavanja: Metoda usmenog izlaganja, metoda demonstracije, metoda postavljanja i rješavanja motoričkih zadataka, metode vježbanja

Trajanje izvedbe: Šk.godina 2020./2021. – 35 sati

6. Potrebni resursi/moguće teškoće:

- adekvatna sportska dvorana za odvijanje sportske aktivnosti, razni rekviziti

(lopte, čunjevi, stalci ...)

7. Način praćenja i provjere ishoda/postignuća:

- kroz športska natjecanja

8. Odgovorne osobe: Ana Brbot-Balenović (str. 63)

Pejić Papak i Vidulin (2016) nalažu važnost izvannastavnih aktivnosti kao sastavnica posebnih programa jer upravo one otvaraju prostor za kurikulumski razvoj kompetencija zahvaljujući otvorenim didaktičko – metodičkim sustavima i prilagodbi kurikuluma i metoda poučavanja obrazovnim potrebama, interesima i sposobnostima učenika te sklonostima darovitih učenika.

Mlinarević i Brust Nemet (2016) ističu kako je školski kurikulum indikator razumijevanja nacionalnog kurikuluma, a kurikulum izvannastavnih aktivnosti odraz je školskoga kurikuluma. Polazište školskog kurikuluma je integrirano i interdisciplinarno a sadržaji u njemu su odraz stvaralačkih napora same škole te njezine kulture i naposljetku kompetentnosti učitelja odnosno voditelja izvannastavne aktivnosti i naravno učeničkih želja i potreba (Mlinarević i Brust Nemet, 2016).

2.2. Cilj i zadaci izvannastavnih aktivnosti

Izvannastavne aktivnosti su prije svega pozitivnog usmjerenja, a ono se postiže pedagoški osmišljenim aktivnostima koje svojim društvenim, kulturnim, znanstvenim i sportskim sadržajima omogućuju djeci zadovoljavanje njihovih potreba i pritom poštuju njihovu slobodu pri odabiru aktivnosti odnosno na koji način će provoditi svoje slobodno vrijeme (Mlinarević i Brust Nemet, 2012). „Planiranje i programiranje rada izvannastavnih aktivnosti obuhvaća: raspored rada, godišnji plan i program, bilješke o radu (zaduženja, dogovori, izvješća), dnevnik rada i praćenje rada te procjene razine postignuća učenika“ (Pejić Papak i Vidulin, 2016, str. 102). Sve to dokumentira upravo učitelj odnosno voditelj aktivnosti u školskoj knjižnici pod nazivom *Pregled rada izvannastavnih aktivnosti u osnovnoj školi* (Pejić Papak i Vidulin, 2016).

Zadaci izvannastavnih aktivnosti (Mlinarević i Brust Nemet, 2012, str 143) su:

- „povezivanje, proširivanje i produbljivanje znanja, vještina i navika stečenih u nastavi i izvannastavnim aktivnostima
- usvajanje novih znanja, vještina i navika
- razvijanje interesa za društveno koristan, humanitarni i volonterski rad
- identifikacija darovitih učenika i učenika koji pokazuju pojačani interes za pojedino područje
- pobuđivanje znatiželje
- osposobljavanje za aktivnosti u slobodnome vremenu koje će biti u funkciji razvoja odgoja i obrazovanja, prevencije svih vrsta ovisnosti, zaštite i unaprjeđenja zdravlja
- osposobljavanje za aktivno sudjelovanje u društvenome životu i njegovom civilnom i demokratskome razvoju
- poticanje dječjeg stvaralaštva
- osposobljavanje za komunikaciju, interakciju i kooperaciju s drugima
- omogućavanje upoznavanja drugih i drukčijih

- omogućavanje učenja fleksibilnosti i tolerancije.“

Pejić Papak i Vidulin (2016) napominju kako je za ostvarivanje svih prethodnih zadataka izvannastavnih aktivnosti vrlo važna organiziranost, iako su organizirane na razini škole, fiksno je vrijeme održavanja i prostor, dok sadržaje i način rada planiraju učitelji i učenici. Također, isti autori smatraju da se poticaj za daljnji rad, aktivnost i zalaganje za rad ogleda upravo u tome što su izvannastavne aktivnosti dobrovoljno odabrane, fleksibilne u zadaćama, otvorenog pristupa i održavaju se u ugodnom i poticajnom ozračju. Zbog svega navedenog učenici su motivirani za rad i proučavanje određenog sadržaja aktivnosti (Pejić Papak i Vidulin, 2016). „Sadržaji i organizacija aktivnosti mogu se prikazati na različite načine: postavljanjem izložbe, fotodokumentacijom, videosnimkama, objavljenim literarnim radovima, priložima iz školskog lista, tematskim predavanjem, likovnim radovima, objavljenim rezultatima natjecanja i nastupa, radio i TV emisijama, glazbenim snimkama i sastankom razrednih odjela“ (Pejić Papak i Vidulin, 2016, str.102).

Uloga izvanastavnih aktivnosti iznimno je važna jer su bliže izvornoj stvarnosti, potrebama i željama učenika, također predstavljaju životne sadržaje unesene u život škole te sadržaje i aktivnosti koji obogaćuju učenikovo postojanje i koji djeluju na njegov kulturni identitet (Zrilić i Košta, 2009).

2.3. Područja izvannastavnih aktivnosti u osnovnoj školi

Postoji više podjela izvannastavnih aktivnosti u osnovnim školama prema različitim autorima i područjima. Podjela prema Nacionalnom okvirnom kurikulumu spomenuta je u uvodu ovog istraživanja, a to je ujedno i najnovija važeća podjela izvannastavnih aktivnosti.

Fudurić (2011) ističe kako djeca u školi s veseljem rade sve ono što im je zanimljivo i što ih veseli, stoga se aktivnosti trebaju prilagoditi djetetu te ih djeca trebaju smatrati primamljivim i interesantnim.

Prema Fudurić (2011) izvannastavne aktivnosti dijele se prema sadržaju djelovanja na one koje su vezane uz riječ, sliku ili pokret, tako djeca razvijaju svoje interese i usmjeravaju ih prema odabranim područjima:

- *zvuk i pokret* zastupljeni su u pjevačkom zboru, ritmici i plesnim skupinama

- *scena* se odnosi na dramsku, recitatorsku, dramsko – recitatorsku i lutkarsku skupinu
- u *sportskim područjima* učenici najčešće igraju nogomet, rukomet i odbojku
- uz područje rada *slika* vežu se likovna skupina, keramičari, foto skupina itd.
- skupini aktivnosti *riječ* čine literarna skupina, novinarska skupina i knjižničari
- *eko područje* djelovanja obuhvaća eko skupinu i globalno učenje
- u ostale skupine spadaju geografi, biolozi, prometnici i sl. (str. 110-111).

U nastavku istraživanja primijetit ćemo kako zapravo najviše djece sudjeluje u nekoj od spomenutih izvannastavnih aktivnosti.

Prema Nastavnom planu i programu (2006) izvannastavne aktivnosti možemo svrstati u ova područja:

Literarne, dramske, novinarske, filmske radionice, likovne radionice, organiziranje školskog radija i školskih novina, projekti – umjetnički stilovi i razdoblja (odjeća, komunikacija, obrasci ponašanja, prehrana, itd.), glazbeni projekti (prepoznavanje trajnih vrijednosti i kvaliteta u umjetničkoj glazbi i ostalim glazbenim pravcima, kao što su pop, rock, jazz i drugi), zborsko pjevanje itd.

Prirodoslovno-matematičko područje omogućuje iskustveno učenje i razmatranje odnosa, kao što su čovjek i biljke, čovjek i životinje, pokusi iz kemije, kemija u svakodnevnom životu i u okolišu, meteorologija, istraživanje uzroka i posljedica prirodnih nepogoda, kartografija, genetika, astronomija i slično.

Športsko-zdravstveno-rekreacijsko područje koje podrazumijeva stjecanje športskih vještina i sposobnosti (nogomet, košarka, odbojka, šah...), učenje društvenih plesova, folklor, ovladavanje vještina i sposobnostima korektivne gimnastike, vježbama relaksacije i drugo.

Njegovanje nacionalne i kulturne baštine, koje se odnose na izradbu i realizaciju projekata o istraživanju zavičaja, etnologije, turističke kulture i slično.

Očuvanje prirode i okoliša te zdravog načina života, što podrazumijeva istraživanje zavičaja i očuvanje njegova okoliša, učenje o očuvanju okoliša, stjecanje kulture življenja u zdravom okolišu za zdrav okoliš.

Društveno-humanistički projekti i radionice (građanski odgoj i obrazovanje, prava djece i ljudska prava).

Učeničko zadrugarstvo podrazumijeva seosko gospodarstvo, domaćinstvo, pčelarstvo, osnovne tehnike kukičanja, vezenja, pletenja, uređenje školskih vrtova i slično.

Tehničko stvaralaštvo uključuje tehničke inovacije, tehnike modeliranja i građenja, maketarstvo i drugo (str. 13-14).

Plan i program izvannastavnih aktivnosti je slobodan, dinamičan, bez strogih pravila, a odvija se u skupinama, društvima, klubovima, zadrugama i slično (Mlinarević i Brust Nemet, 2012).

2.4. Slobodno vrijeme i izvannastavne aktivnosti

Slobodno vrijeme postaje velik problem suvremenog društva, postavlja se pitanje kako ga racionalno iskoristiti. To je problem ne samo odraslih već i djece. Škola kao odgojno-obrazovna institucija organizira razne vrste izvannastavnih aktivnosti za svoje učenike, no te aktivnosti nisu obavezne i djeca ih pohađaju (ili ne pohađaju) za vrijeme svoga slobodnog vremena sukladno svojim željama i mogućnostima. Rosić (2005) napominje kako je slobodno vrijeme sve značajniji čimbenik u razvoju djece i mladeži, to je vrijeme koje djetetu preostaje poslije ispunjavanja svih školskih i drugih obaveza. Prema Rosić (2005) odgoj i obrazovanje pripadaju najsloženijim i najodgovornijim ljudskim djelatnostima, rezultati koji se ostvaruju tim djelatnostima ovise o mnogim vanjskim i unutrašnjim čimbenicima. Kao najvažnije čimbenike Rosić (2005) ističe strategiju rada ustanove, obitelji, odgajatelja i odgajnika, bez obzira na to u kojoj se ustanovi odgoja i obrazovanja ili izvan nje ostvario pedagoški proces rada u slobodnom vremenu.

„Dječacima i djevojčicama koji imaju smisla i volje, preporučuje se bavljenje odabranim športom u športskim organizacijama, pod nadzorom stručnjaka. Drugima, koji nemaju izrazitih športskih ambicija, preporučuje se bavljenje brojnim športsko-rekreacijskim aktivnostima u kojima im se pružaju mogućnosti za bavljenje zdravim, zanimljivim i korisnim sadržajima, koji su dostupni svima, bez obzira na tjelesne predispozicije, športsko predznanje, nadarenost i dr.“ (Rosić, 2005, str.119).

Osim sportskih aktivnosti Rosić (2005) također preporučuje bavljenje korisnim i zanimljivim aktivnostima iz scenskog, glazbenog i likovnog područja. I upravo time dovodimo slobodno vrijeme u vezu s izvannastavnim aktivnostima iz različitih odgojno-obrazovnih područja koje su dostupne u školi nakon nastave da kvalitetno popune dio slobodnog vremena djece odnosno učenika.

2.5. Roditelji i uključenost u izvannastavne aktivnosti

Obitelj već od najranije dobi treba usmjeravati svoje dijete na kvalitetno provođenje slobodnog vremena. S obzirom da je slobodno vrijeme dragocjeno i ne preostaje ga puno nakon što djeca izvrše sve svoje školske i kućne zadatke, vrlo je važno pravovremeno poticati djecu na uključivanje u izvannastavne i izvanškolske aktivnosti. Djeca primjerom uče od roditelja, oponašaju ih, stoga aktivni roditelji odnosno roditelji koji se bave nekom vrstom aktivnosti u svoje slobodno vrijeme pozitivno utječu na vlastitu djecu. Petrović (2018) ističe kako škola mora biti mjesto gdje će roditelj dobiti najnovije informacije vezane uz zdravlje i fizičku aktivnost svoje djece. Škola roditeljima treba pomoći u pronalaženju važnih informacija vezanih za fizički razvoj svojega djeteta, upoznati ih s rezultatima najnovijih istraživanja, korisnim savjetima i zabavnim aktivnostima za cijelu obitelj (Petrović, 2018).

Roditelji na različite načine mogu biti uključeni i sudjelovati u izvannastavnim aktivnostima svoje djece. Petrović (2018.) navodi kako roditelji mogu pružiti dodatnu podršku učiteljima u školi, mogu pomoći u provođenju zabavnih aktivnosti ili sati sportskih aktivnosti, projekata i sl. Također, roditelji mogu pratiti djecu na igralištu, pomagati u organizaciji pokretnih igara pa čak i pomoći s izradom ili popravkom inventara odnosno opreme koja se koristi za provođenje aktivnosti (Petrović, 2018).

Nažalost postoje roditelji koji imaju slabiju platežnu moć, stoga su takvim roditeljima prijeko potrebne izvannastavne aktivnosti koje bi se odvijale nakon škole, kako bi i djeca slabijeg imovinskog statusa, mogla uživati i razvijati se kroz razne vrste aktivnosti, s obzirom da se većina izvanškolskim aktivnosti mora plaćati (Šiljković i sur., 2007).

2.6. Izvannastavne aktivnosti usmjerene na tjelesno i zdravstveno područje

Kamarovsky (2010) navodi kako je fizička aktivnost najvažnija za optimalan rad mozga te je kretanje osnovna potreba djece koja, nažalost, često usporedno s početkom školovanja odlazi u zadnji plan. Kod ljudi koji se premalo odnosno nedovoljno kreću nastaju teškoće pri obradi novih informacija i njihovom zapamćivanju, taj efekt je često vidljiv kod djece s poremećajem pažnje (Kamarovsky, 2010). Roditelji su ti koji od najranije dobi trebaju djeci usaditi naviku bavljenja tjelovježbom. Osim roditelja, važnu ulogu imaju i učitelji koji također djecu trebaju poticati na tjelesnu aktivnost. Učitelj je pokretač i organizator izvannastavne aktivnosti, koji djeci predstavlja motivatora i moderatora aktivnosti (Pejić Papak i Vidulin, 2016). Gavin i suradnici (2007) istaknuli su kako su aktivna djeca samopouzdanija, osjećaju da imaju veću kontrolu nad svojim tijelom i rjeđe su pretila od neaktivne djece. „Baveći se fizičkom aktivnošću, stječu bolji osjećaj za ravnotežu i koordinaciju tijela, troše više energije i stvaraju mišićno tkivo“ (Gavin i sur., 2007, str. 28). Petrović (2018) također napominje kako je školsko doba najpovoljnije vrijeme za stimuliranje i pozitivan utjecaj na rast i razvoj djece. Djeci školske dobi potrebna je redovita tjelesna aktivnost te se u toj dobi roditelji češće oslanjaju na organizirane sportove kao način ispunjenja potrebe za tjelesnom aktivnošću (Gavin i sur., 2007). Organizirani sportovi mogu biti ekipni i individualni. „Ekipni sportovi djecu mogu naučiti sportskom ponašanju i timskom radu te im istodobno izgrađivati samopoštovanje“ (Gavin i sur., 2007, str 139). Zajedničko ekipnim i individualnim sportovima jest prije svega promicanje tjelesnog zdravlja i razvijanje samopouzdanja te osjećaja nadzora nad vlastitim tijelom, no kod individualnih sportova djeci je lakše odrediti tempo koji im odgovara te svladati vještine jednu po jednu (Gavin i sur., 2007.).

Caput-Jogunica i Barić (2015) navode kako djeca za potpunu tjelesnu pismenost trebaju usvojiti osnovna motorička znanja koja se izvode:

- „na tlu (na različitim podlogama: tlo, parket, pijesak, trava i sl.) kao osnovu za sudjelovanje u sportskim igrama, plesnim strukturama i dr.
- u vodi – osnove za sudjelovanje u nekoj od sportskih aktivnosti u vodi (plivanje, vaterpolo, sinkronizirano plivanje, skokovi u vodu, ronjenje i dr.)
- na snijegu i ledu kao osnova za sportove u tim uvjetima (skijanje, sanjkanje, klizanje i različite ostale discipline)

- u zraku – kao osnova i priprema za učenje elemenata iz polistrukturalnih konvencionalnih aktivnosti, kao što su sportska i umjetnička gimnastika, skokovi u vodu, trampolin i dr.“ (Caput-Jogunica i Barić, 2015, str. 16).

Prema Caput-Jogunica i Barić (2016) osnovni je cilj izvannastavnih kinezioloških aktivnosti zadovoljiti poseban interes učenika za upoznavanje novih teorijskih i praktičnih znanja iz izborne izvannastavne aktivnosti.

„Zadaće izvannastavnih kinezioloških aktivnosti trebale bi biti usmjerene na:

- zadovoljenje veće potrebe za kretanjem i razvijanjem interesa za osobni napredak u izabranoj kineziološkoj aktivnosti
- usvajanje teorijskih i praktičnih kinezioloških znanja o važnosti redovitog tjelesnog vježbanja i utjecaju na zdravlje
- poticanje učenika na uključivanje u rad školskoga sportskog društva i njegovih sekcija
- poticanje i osposobljavanje učenika za timski rad
- usvajanje radnih navika i pozitivno djelovanje na provođenje organiziranog slobodnog vremena
- učenika o osnovnim obilježjima izborne kineziološke aktivnosti te utjecaju na pojedine osobine i sposobnosti
- poznavanje i pridržavanje mjera zdravstvene zaštite kako bi se očuvalo zdravlje
- pozitivno djelovanje na razvoj sportske kulture i fair playa na sportskim borilištima“ (Caput-Jogunica i Barić, 2015, str. 19).

Škole imaju svoja sportska društva, takva društva imaju prednost prilikom korištenja sportske infrastrukture škole u odnosu prema vanjskim korisnicima (Caput-Jogunica i Barić, 2015). Caput-Jogunica i Barić navode kako se sredstva za provedbu programa osiguravaju iz državnog proračuna i proračuna jedinica lokalne i područne samouprave. „Sekcije školskoga sportskog društva mogu biti sportovi različite kineziološke aktivnosti u skladu s interesom učenika i uvjetima u školi“ (Caput-Jogunica i Barić, 2015, str. 25). Učenici se mogu uključiti u sportske igre, plesne sekcije, borilačke sportove, badminton, gimnastiku i dr. (Caput-Jogunica i Barić, 2015). Osim školskog sportskih društva koje spada u takozvane locirane

izvannastavne kineziološke aktivnosti, postoje i dislocirane izvannastavne kineziološke aktivnosti a tu ubrajamo: pješaćenje, planinarenje, koturaljkanje i biciklizam (Caput-Jogunica i Barić, 2015). Također, postoje i međupredmetne izvannastavne kineziološke aktivnosti koje povezuju rad većeg broja nastavnika iz različitih predmeta te se odnose na organizaciju i provedbu školskog izleta, školske priredbe, zimovanja, ljetovanja, logorovanja i sl. (Caput-Jogunica i Barić, 2015).

Osim svih spomenutih aktivnosti škola je također zakonski obvezna osigurati poduku neplivača, odnosno škola mora osigurati da svi učenici drugog ili trećeg razreda nauče plivati, škola neplivaća se također provodi kao izvannastavna aktivnost (Caput-Jogunica i Barić, 2015).

3. CILJ I HIPOTEZE ISTRAŽIVANJA

3.1. Cilj

Cilj: Istražiti uključenost djece i roditelja u izvannastavne aktivnosti.

Cilj ovog istraživanja bio je istražiti uključenost djece i njihovih roditelja u izvannastavne aktivnosti.

3.2. HIPOTEZE

Hipoteza 1: Više od 50% učenika pohađa izvannastavne aktivnosti usmjerene na tjelesno i zdravstveno područje za razliku od drugih odgojno-obrazovnih područja.

Hipoteza 2: Natpolovična većina roditelja podržava izvannastavne aktivnosti u svakodnevnom životu svog djeteta.

4. METODOLOGIJA ISTRAŽIVANJA

4.1. Uzorak ispitanika

Uzorak na kojem se istraživanje provodilo je probabilističko prigodan. Čini ga 105 roditelja učenika od 1. do 4. razreda (N=105) od kojih je 85 žena i 20 muškaraca. Životna dob roditelja uključenih u istraživanje je između 30 i 50 godina. Također, svi ispitanici su s područja Grada Zagreba i Zagrebačke županije.

4.2. Anketni upitnik

Za potrebe ovog istraživanja koristio se anketni upitnik koji su ispitanici ispunjavali online preko Google Forms-a. Anketni upitnik se sastojao od 21 čestice odnosno pitanja. Korištena su pitanja višestrukog odabira, kratkog odgovora te dugog odgovora, potvrdni okviri i Likertova skala od 5 stupnjeva. Upitnik je sadržavao demografska pitanja (spol, dob, županiju, stupanj obrazovanja itd.), zatim pitanja vezana uz uključenost djece u izvannastavne aktivnosti te njihovu dostupnost u školama i pitanja vezana uz razloge pohađanja ili nepohađanja istih. Također, sadržavao je pitanja vezana uz podršku roditelja i njihovu ambiciju za uključenost u izvannastavne aktivnosti svoje djece te uključenost u aktivnosti vezane uz vlastito slobodno vrijeme. Za dva pitanja korištena je i Likertova skala od 5 stupnjeva. Likertova ljestvica odnosno skala se sastoji od tvrdnji koje izražavaju pozitivan ili negativan stav prema nekom objektu stava. Svaku tvrdnju prati najčešće pet mogućih odgovora te se njima izražava stupanj slaganja tj. neslaganja sa stavom izraženim u određenoj tvrdnji. U anketnom upitniku 1. stupanj je označavao potpuno neslaganje s tvrdnjom, 2. stupanj je označavao neslaganje, 3. stupanj označavao je neodlučnost/neutralnost, 4. stupanj označavao je slaganje i 5. stupanj je označavao potpuno/apsolutno slaganje s tvrdnjom odnosno izrečenim stavom ili pitanjem. Likertovom skalom saznali smo slažu li se roditelji s potrebom kretanja njihove djece i izvan redovite nastave tjelesne i zdravstvene kulture, 1. stupanj je glasio: uopće se ne slažem, 2. stupanj je glasio: ne slažem se, 3. stupanj: ne znam slažem li se, 4. stupanj: slažem se i 5. stupanj je glasio: u potpunosti se slažem. Također, Likertovom skalom smo saznali u kojoj

mjeri roditelji podržavaju djetetov izbor izvannastavne aktivnosti, 1. stupanj ove skale je glasio: uopće ne podržavam njegov izbor, 2. stupanj je glasio: ne podržavam njegov izbor, 3. stupanj je glasio: djelomično podržavam njegov izbor, 4. stupanj je glasio: podržavam njegov izbor i 5. stupanj je glasio: apsolutno podržavam njegov izbor. Svi su ispitanici bili informirani o svrsi istraživanja te su dobrovoljno sudjelovali u istraživanju.

4.3. Obrada podataka

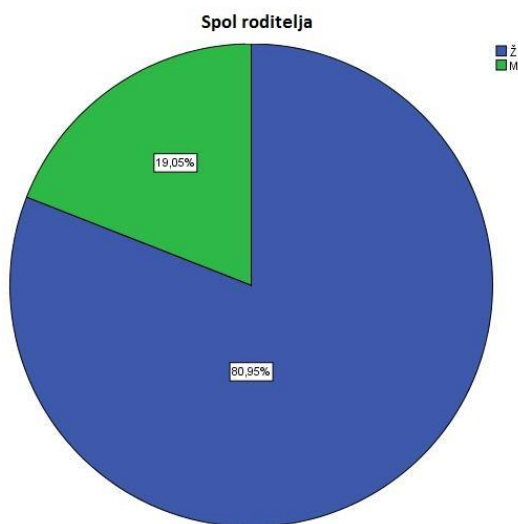
Za analizu podataka korištena je deskriptivno statistička metoda. Podaci dobiveni iz upitnika su kvantitativni, za obradu podataka su se koristili statistički neparametrijski testovi. Na svim dobivenim odgovorima iz upitnika provela se analiza frekvencija odgovora na temelju čega se ustanovila zastupljenost pojedinih odgovora/podataka u postocima. Svi podaci su analizirani programskim softwareom SPSS. Rezultati su prikazani stupičastim dijagramima ili histogramima te tortnim ili kružnim dijagramima.

5. REZULTATI I RASPRAVA

Slika 1 prikazuje spol roditelja koji su ispunjavali anketu. Stoga možemo zaključiti da od 105 roditelja odnosno ispitanika njih 80,95% su žene odnosno majke dok je svega 19,05% muškaraca odnosno očeva.

Slika 1.

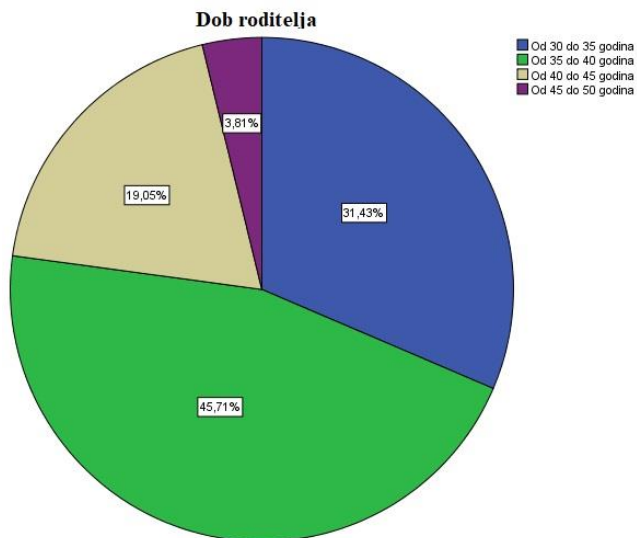
Prikaz spola roditelja odnosno ispitanika (N=105)

Slika 2 prikazuje dob roditelja koji su ispunjavali anketu, najviše je sudjelovalo roditelja u dobi od 35 do 40 godina odnosno njih 45,71%, zatim odmah iza njih su roditelji u dobi od 30 do 35 godina njih 31,43%, slijede ih roditelji u dobi od 40 do 45 godina njih 19,05% te naposljetku najmanje je onih od 45 do 50 godina njih svega 3,81%. Autorica istraživanja smatra da je takav ishod bio očekivan, uzevši u obzir dob djece koja su bila predmet istraživanja.

Slika 2.

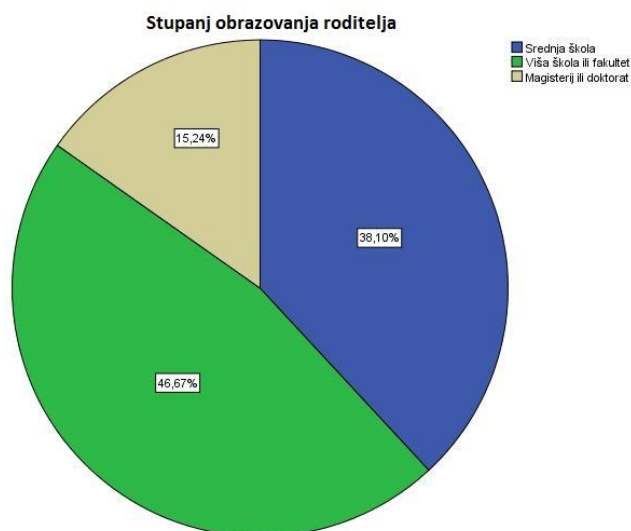
Prikaz dobi roditelja odnosno ispitanika (N=105)

Na slici 3 možemo vidjeti stupanj obrazovanja roditelja. Čak 46,47% roditelja je završilo višu školu ili fakultet, njih 38,10% završilo je samo srednju školu i najmanje roditelja njih 15,24% završilo je magisterij ili doktorat. Pretpostavka je da su roditelji s većim stupnjem obrazovanja zainteresiraniji te najčešće više uključeni i upućeni u sadržaje vezane za odgoj i obrazovanje vlastite djece, od roditelja s nižim stupnjem obrazovanja, no nije nužno uvijek tako.

Slika 3.

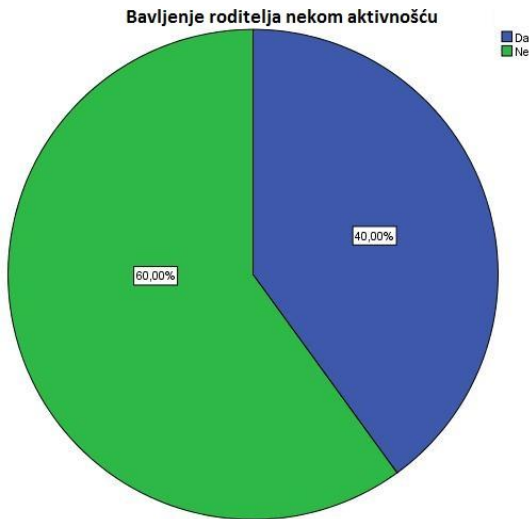
Prikaz stupnja obrazovanja roditelja

Slika 4 prikazuje koliko se roditelja bavi nekom vrstom aktivnosti u svoje slobodno vrijeme. Saznajemo da se samo njih 40% odnosno njih 42 bavi nekom vrstom aktivnosti, dok se njih 60% odnosno 63 roditelja ne bavi nikakvom aktivnošću u svoje slobodno vrijeme. Najčešće aktivnosti kojima se roditelji ispitanici bave su sljedeće: šetnja, čitanje, igre na otvorenom, glazba, hodanje, aerobik, biciklizam, planinarenje, vrtlarjenje, teretana, grupni trening, tjelovježba itd. Gavin i sur. (2007) navode kako svakodnevne obiteljske navike i način na koji roditelji vode vlastite živote jednim dijelom oblikuje djetetovu okolinu. Autorica ističe kako roditelji koji se i sami bave nekom vrstom aktivnosti u svoje slobodno vrijeme će i svoju djecu poticati na isto, pružat će im podršku i biti uključeni u sva zbivanja vezana uz djetetove izvannastavne aktivnosti.

Slika 4.

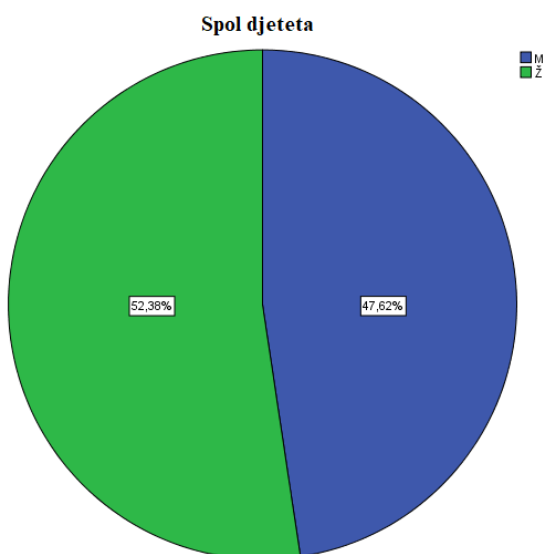
Postotak roditelja koji se bave nekom aktivnošću u svoje slobodno vrijeme

Nadalje, slika 5 prikazuje spol djece koja su uključena u istraživanje, 52,38% su zastupljene djevojčice dok su dječaci zastupljeni 47,62%.

Slika 5.

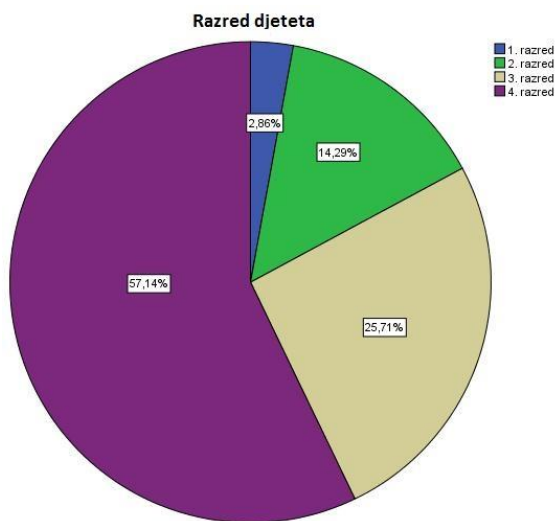
Prikaz spola djece ispitanika

Slika 6 prikazuje koji razred pohađaju djeca ispitanika. Najviše djece pohađa 4. razred, čak njih 57,14%, zatim 3. razred pohađa njih 25,71%, 2. razred pohađa 14,29% i 1. razred pohađa svega 2,86% djece ispitanika.

Slika 6.

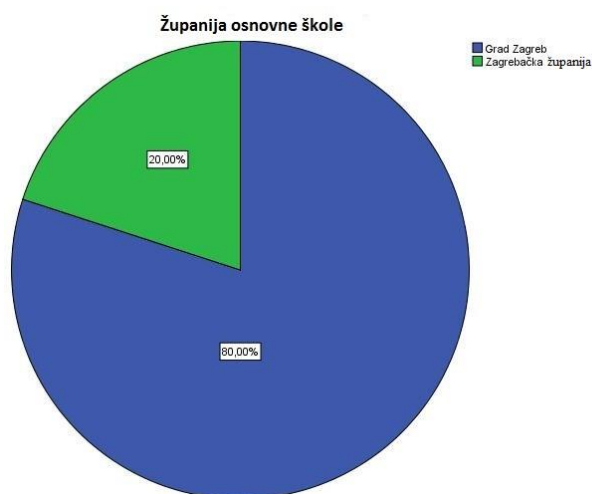
Prikaz razreda koje pohađaju djeca ispitanika

80% djece ispitanika koja su uključena u istraživanje pohađa osnovnu školu u Gradu Zagrebu a ostalih 20% osnovnu školu pohađa u Zagrebačkoj županiji (Slika 7).

Slika 7.

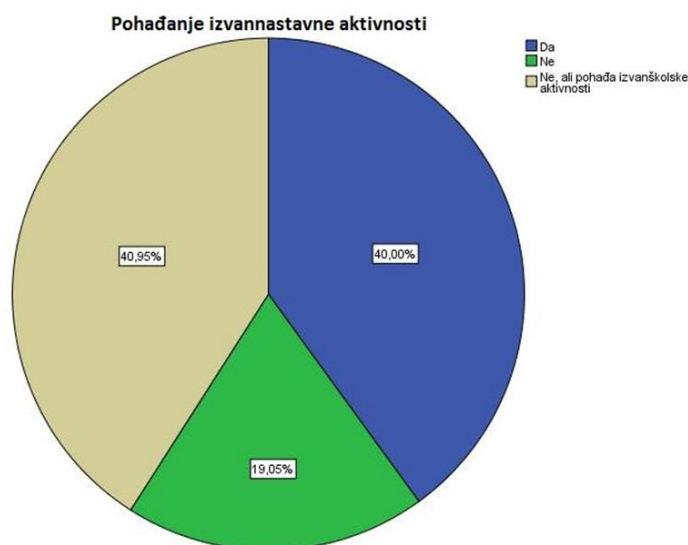
Prikaz županija u kojima se nalaze škole koje pohađaju djeca ispitanika

Čak 40,95% djece ispitanika ne pohađa izvannastavne aktivnosti ali pohađa izvanškolske aktivnosti, njih 40,00% pohađa izvannastavne aktivnosti dok najmanje njih odnosno 19,05% ne pohađa niti jednu vrstu aktivnosti u školi ili izvan nje (Slika 8). Već iz ovoga možemo zaključiti da se *Hipoteza 1* odbija jer manje od 50% djece pohađa izvannastavne aktivnosti. Mlinarević i Brust Nemet (2012) prema Ilišin (2000) navode kako rezultati istraživanja pokazuju da djeca i mladi svoje slobodno vrijeme uglavnom ispunjavaju odmorom, zabavom i razonodom, a sadržaji koji potencijalno pridonose razvoju osobnosti u drugome su planu. Nadalje, autorica istraživanja ističe kako rezultati ovog istraživanja ipak nisu toliko nepovoljni, uzevši u obzir da svega 19,05% djece ne pohađa niti jednu vrstu aktivnosti.

Slika 8.

Prikaz postotka pohađanja/nepohađanja izvannastavnih aktivnosti

Nedovoljan izbor izvannastavnih aktivnosti u školi koju pohađa dijete roditelji smatraju kao glavni razlog za nepohađanje izvannastavnih aktivnosti, njih 47,62% odabire tu tvrdnju. 24,76% roditelja smatra kako je zapravo preopterećenost djeteta razlog nepohađanja istih. 15,24% roditelja ističe kako je razlog nepohađanja nedostatak finansijskih sredstava, dok ostalih 12,33% ističu nezainteresiranost djeteta kao razlog nepohađanja izvannastavnih aktivnosti (Slika 9). Nekolicina roditelja kao razlog nepohađanja navela je „nešto drugo“ odnosno naveli su sljedeće razloge:

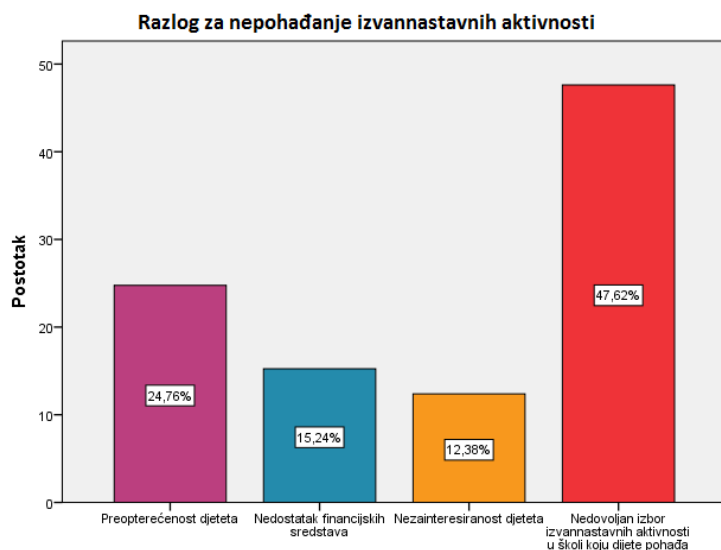
- Izvannastavne aktivnosti u školi još nisu organizirane zbog Covid pandemije, radi se na tome.
- Dijete je uključeno u izvanškolske aktivnosti, stoga ne pohađa izvannastavne.
- Želimo da dijete uči strane jezike, no jezici nisu dostupni u školi kao izvannastavna aktivnost.

Roditeljski razlozi su potpuno opravdani, škole su se zbog pandemije, susretale sa nizom prepreka za izvođenje izvannastavnih aktivnosti, kao olakotnu okolnost možemo spomenuti ograničen broj djece u prostorijama (učionice, dvorane) koje se inače koriste za izvannastavne aktivnosti. Također, na snazi je bila i zabrana rada u paru, rada u skupinama te igranje odnosno treniranje timskih sportova, što autorica također ističe kao ključan problem u

provedbi izvannastavnih aktivnosti. Međutim, autorica s time ne umanjuje dužnost škole za provedbom izvannastavnih aktivnosti. Škola mora omogućiti svih učenicima pristup izvannastavnim aktivnostima sukladno njihovim preferencijama, koje se mogu ispitati na kraju svake školske godine, prije pisanja novog školskog kurikulumu. Također, osim nedovoljno dostupnih izvannastavnih aktivnosti u nekim školama, danas se pridonosi i velika važnost preopterećenosti kod djece. Naime, autorica ističe kako nije rijetkost da roditelji suvremenog doba djecu upisuju na razno razne tečajeve i aktivnosti te su roditeljska očekivanja često prevelika. Očekuju od djece da briljiraju u svima, a ne mogu jer dolazi do preopterećenja ukoliko svaki dan izmjenjuju različite vrste aktivnosti bilo da su one unutar ili izvan škole. Kod takve djece se često javlja zasićenje te izražena potreba za slobodnom igrom. S druge strane autorica smatra kako suvremene obitelji također guši posao i vođenje kućanstva pa često dječje potrebe zbog drugih obveza stavljaju u drugi plan a djeca su prepuštena sama sebi, te se tada kod djece može javiti nezainteresiranost jer nemaju dovoljnu podršku od obitelji.

Slika 9.

Prikaz razloga nepohađanja izvannastavnih aktivnosti

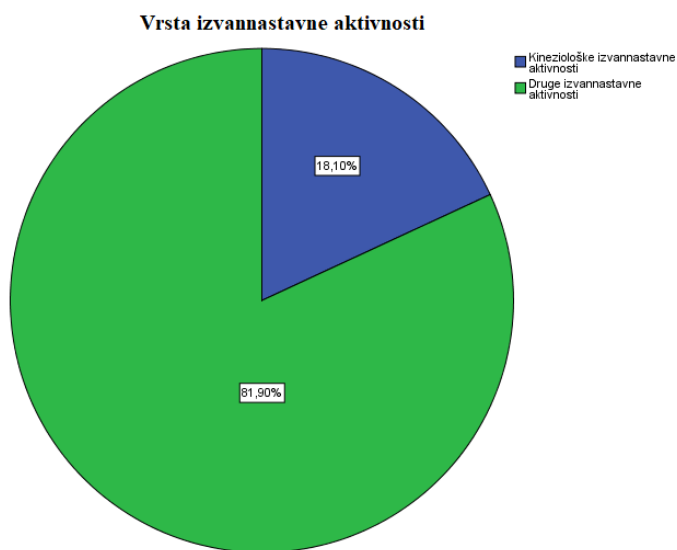

Slika 10 prikazuje postotak djece koja pohađaju kineziološke izvannastavne aktivnosti te postotak djece koja pohađaju druge izvannastavne aktivnosti. Od 42 učenika odnosno njih 40% sa *Slike 8*. Samo 18,10% odnosno 9 djece pohađa aktivnosti usmjerene na tjelesno i zdravstveno područje (kineziološke aktivnosti), dok čak 81,90% odnosno 33 djece pohađa

izvannastavne aktivnosti vezane uz druga odgojno-obrazovna područja. Samim time nedvojbeno odbijamo *Hipotezu 1* jer samo 18,10% učenika zastupljenih u anketi pohađa izvannastavne aktivnosti usmjerene na tjelesno i zdravstveno područje. Autorica smatra kako su prikazani podaci prilično poražavajući, nedostatak tjelesne aktivnosti kod djece može predstavljati veliku zdravstvenu opasnost u budućnosti. Također, autorica ističe kako velik dio odgovornosti snose i same škole jer bi trebale organizirati jednako aktivnosti iz svih odgojno-obrazovnih područja. Autorica zaključuje kako su rezultati takvi jer škole nude najmanje aktivnosti iz tjelesno i zdravstvenog područja za razliku od aktivnosti iz npr. umjetničkog područja, najviše djece koja su bila predmet istraživanja pohađaju upravo „Likovnu skupinu“.

Slika 10.

Prikaz vrste izvannastavne aktivnosti koju učenici pohađaju

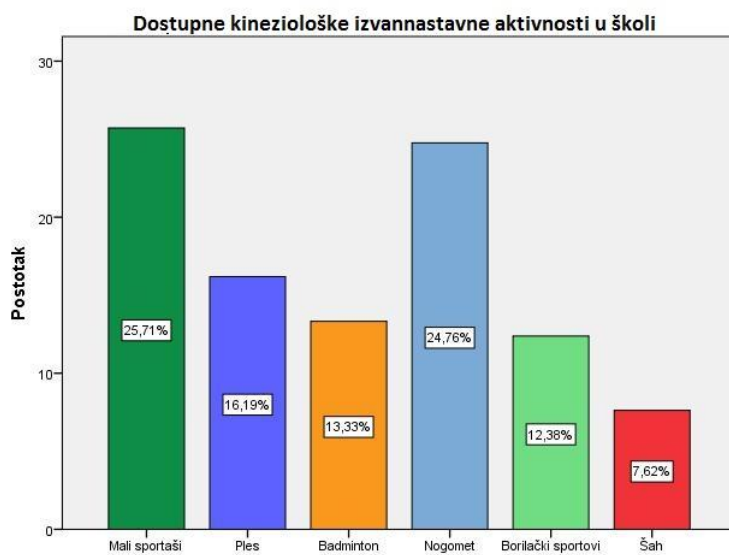

Od 18 ponuđenih izvannastavnih kinezioloških aktivnosti u upitniku, roditelji su označili samo 6 aktivnosti kao dostupne kineziološke aktivnosti u školi koju pohađa njihovo dijete. 25,71% roditelja označuje „Male sportaše“ kao dostupnu aktivnost u školi, zatim slijedi „Nogomet“ kojeg označuje 24,76% roditelja. Nadalje njih 16,19% označuje „Ples“ kao dostupnu aktivnost te njih 13,33% označuje „Badminton“. Prema rezultatima upitnika najmanje zastupljene izvannastavne kineziološke aktivnosti u školi su „Borilački sportovi“ koje su označili 12,38% roditelja i „Šah“ koji je označen svega 7,62% (Slika 11). Ostale aktivnosti navedene u upitniku poput rukometa, košarke, odbojke, atletike, plivanja,

gimnastike, stolnog tenisa, streljaštva, tenisa, krosa, trčanja i folkloru niti jedan roditelj nije označio kao dostupne kineziološke aktivnosti u školi koju pohađa njegovo dijete. Neki od roditelja naveli su kako ne znaju koju se dostupne kineziološke aktivnosti u školi koju pohađa njihovo dijete, dok su neki naveli kako u školi nemaju niti jednu dostupnu kineziološku izvannastavnu aktivnost. Autorica istraživanja napominje kako treba uzeti u obzir pandemiju, zbog koje neke izvannastavne aktivnosti nisu bile ostvarive kao takve.

Slika 11.

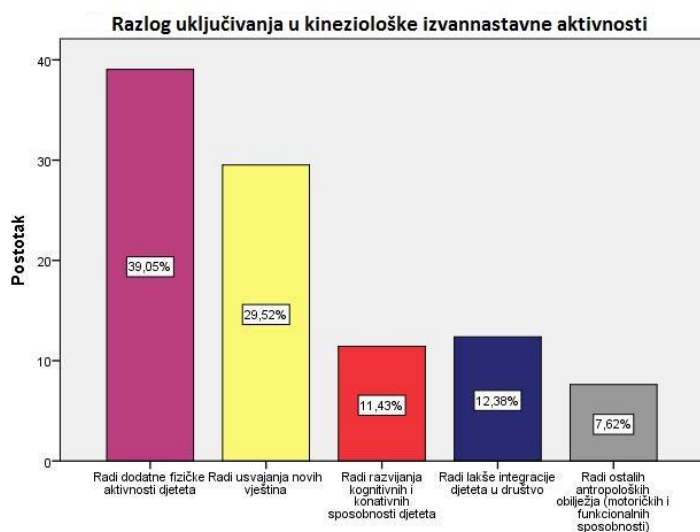
Prikaz dostupnih kinezioloških izvannastavnih aktivnosti u školi

Slika 12 prikazuje razloge uključivanja djece u izvannastavne kineziološke aktivnosti. Kao glavni razlog ispitanici označuju dodatnu fizičku aktivnost djeteta, njih 39,05%. Sljedeći razlog je usvajanje novih vještina i označilo ga je 29,52% ispitanika. 12,38% ispitanika kao razlog označuje lakšu integraciju djeteta u društvo, 11,43% kao razlog označuje razvijanje kognitivnih i konativnih sposobnosti djeteta i najmanje njih odnosno 7,62% kao razlog uključivanja u kineziološke izvannastavne aktivnosti označuje ostala antropološka obilježja (motoričkih i funkcionalnih sposobnosti).

Slika 12

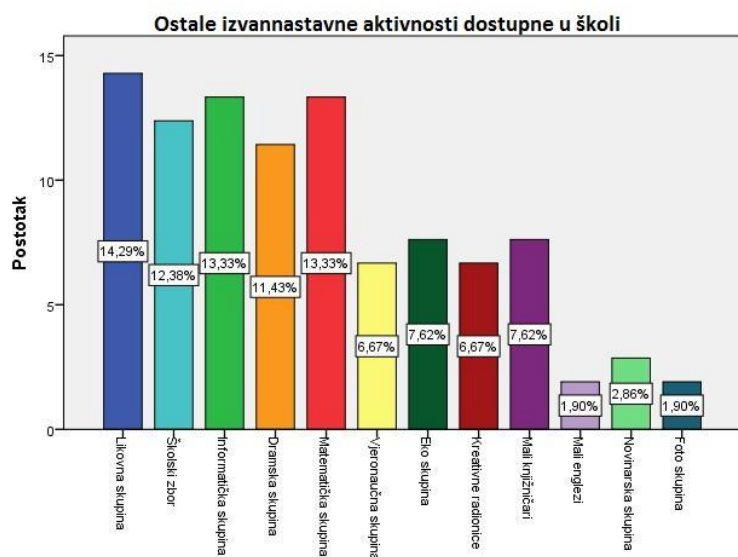
Prikaz razloga uključivanja u kineziološke izvannastavne aktivnosti

Slika 13 prikazuje ostale izvannastavne aktivnosti dostupne u školi izuzevši kineziološke aktivnosti. Gledajući *Sliku 13* možemo zaključiti da je u najviše škola dostupna „Likovna grupa“ (14,29%), zatim slijede „Informatička skupina“ i „Matematička skupina“ s jednakim postotkom dostupnosti (13,33%). Prate ih „Školski zbor“ (12,38%) i „Dramska skupina“ (11,43%). Zaključujemo da je najmanja dostupnost sljedećih aktivnosti u školama: „Novinarska skupina“ (2,86%) te jezična skupina „Mali Englezi“ (1,90%) i „Foto skupina“ (1,90%). Osim dostupnosti spomenutih ostalih izvannastavnih aktivnosti ovim prikazom (*Slika 13*) zaključujemo da neke izvannastavne aktivnosti koje su bile navedene u anketnom upitniku nisu uopće dostupne u školama koje pohađaju djeca roditelja ispitanika. Aktivnosti poput malih keramičara, malih ekologa, malih knjižničara, malih misonara, malih vrtlara i sl. roditelji nisu označili kao dostupne aktivnosti u školama. Možemo zaključiti da je glavni razlog nepohađanja izvannastavnih aktivnosti sa *Slike 9* sasvim valjan, a to je nedovoljan izbor izvannastavnih aktivnosti u školi koju dijete pohađa.

Slika 13.

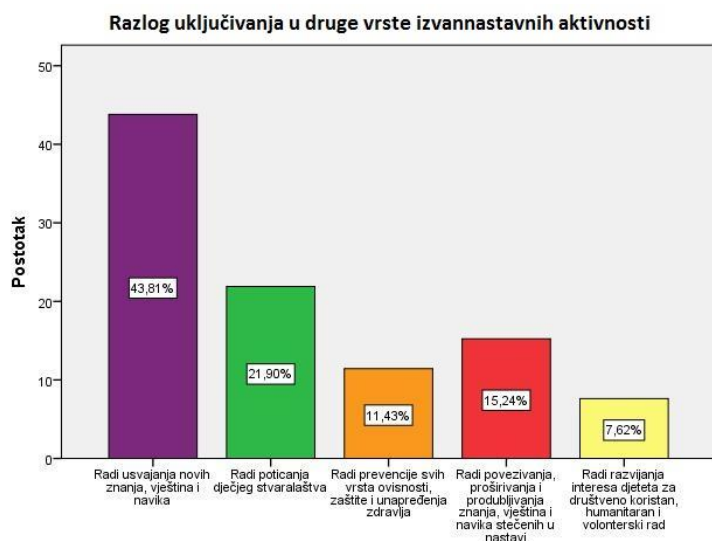
Prikaz ostalih izvannastavnih aktivnosti dostupnih u školi

Kao glavni razlog uključivanja djece u ostale izvannastavne aktivnosti roditelji odabiru usvajanje novih znanja, vještina i navika (43,81%), slijedi poticanje dječjeg stvaralaštva koje odabire 21,90% roditelja, zatim njih 15,24% odabire povezivanje, proširivanje i produbljivanje znanja, vještina i navika stečenih u nastavi kao razlog uključivanja djece u izvannastavne aktivnosti. Na predzadnjem je mjestu prema mišljenju ispitanika kao razlog uključivanja prevencija svih vrsta ovisnosti, zaštite i unaprjeđenja zdravlja (11,43%) te zadnje mjesto zauzima razvijanje interesa djeteta za društveno koristan, humanitaran i volonterski rad, samo 7,62% ispitanika odabralo je taj razlog (Slika 14).

Slika 14.

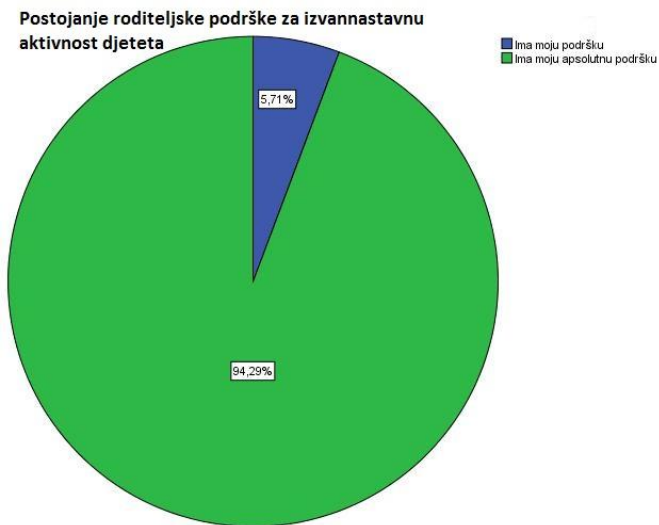
Prikaz razloga uključivanja u druge vrste izvannastavnih aktivnosti

Slika 15 prikazuje stupanj roditeljske podrške djeci uključenoj u izvannastavne aktivnosti. Likertova se skala sastojala od 5 stupnja, prvi stupanj je glasio „ne podržavam njegov izbor“ dok je peti stupanj glasio „ima moju apsolutnu podršku“. Većina roditelja, njih 94,29%, označila je stupanj 5, odnosno istaknuli su kako njihovo dijete ima njihovu apsolutnu podršku za odabranu izvannastavnu aktivnost dok je nekolicina njih odnosno 5,71% odabrala stupanj 4 koji glasi dijete ima moju podršku. Iz svega navedenog možemo zaključiti da se Hipoteza 2 može potvrditi, a ona glasi: „Natpolovična većina roditelja podržava izvannastavne aktivnosti u svakodnevnom životu svog djeteta“. Dakle zaključujemo da zaista većina roditelja podržava svoju djecu za pohađanje izvannastavnih aktivnosti, niti jedan roditelj nije odabrao suprotno. Autorica smatra da su takvi rezultati bili za očekivati jer su upravo roditelji ti koji trebaju vlastitoj djeci pružati sigurnost i podršku.

Slika 15.

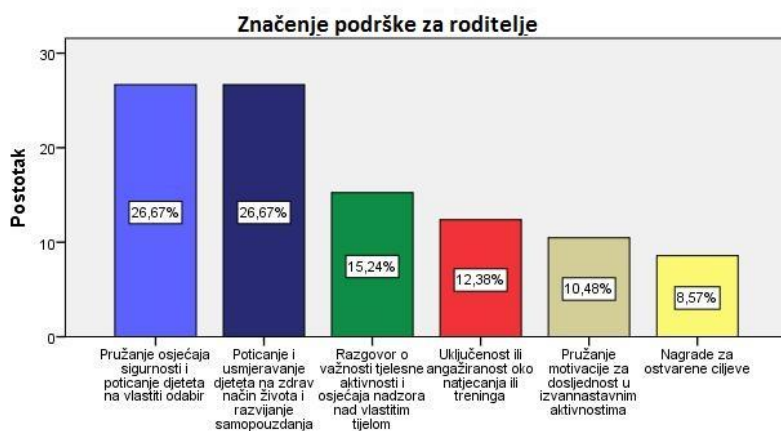
Prikaz stupnja roditeljske podrške za izvannastavnu aktivnost djeteta

Na slici 16 možemo vidjeti što roditeljima predstavlja pojam podrške vezan uz izvannastavne aktivnosti. Jednako roditelja smatra (26,67%) da je podrška pružanje osjećaja sigurnosti i poticanje djeteta na vlastiti odabir te poticanje i usmjeravanje djeteta na zdrav način života i razvijanje samopouzdanja. 15,24% roditelja smatra kako je razgovor o važnosti tjelesne aktivnosti i osjećaja nadzora nad vlastitim tijelom također pojam podrške. Podršku kroz uključenost ili angažiranost oko natjecanja i treninga podržava 12,38% roditelja. Najmanje roditelja smatra da je pojam podrške vezan uz nagrade za ostvarene ciljeve, svega njih 8,57%.

Slika 16.

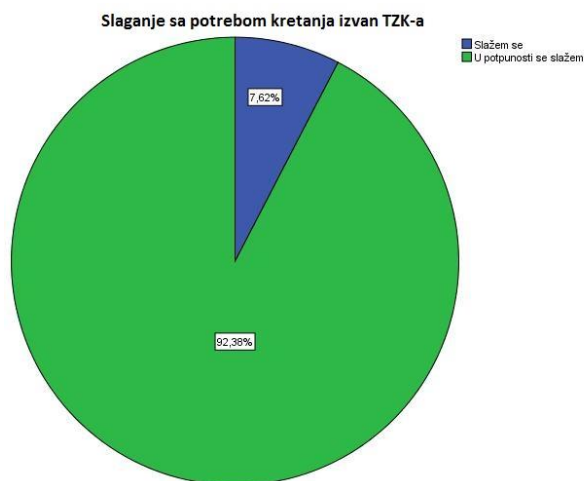
Prikaz načina pružanja podrške djeci za izvannastavne aktivnosti od strane roditelja

Sljedeća slika (Slika 17) predstavlja stupanj slaganja roditelja s potrebom kretanja djece i izvan redovitog sata tjelesne i zdravstvene kulture. Ponovno smo koristili Likertovu skalu od 5 stupnja, međutim samo su dva stupnja zastupljena, a to su 4. stupanj gdje roditelji ističu kako se slažu s tvrdnjom i 5. stupanj gdje se roditelji u potpunosti slažu s tvrdnjom da je djeci potrebno kretanje i izvan redovitog sata tjelesne i zdravstvene kulture. Tjelesnu i zdravstvenu kulturu učenici od 1. do 3. razreda imaju samo 3 sata tjedno, odnosno samo 2 sata tjedno u 4. razredu osnovne škole, što ne zadovoljava djetetovu potrebu za kretanjem u potpunosti. Djeca školske dobi sve više vremena troše na sjedilačke aktivnosti poput gledanja televizije i igranja igrica, roditelji su ti koji im moraju pomoći da pronađu aktivnosti koje će im odgovarati i u kojima će uživati te osim toga će zadovoljiti potrebu za kretanjem. Gavin i sur. (2007) također ističu kako djeca školske dobi moraju biti svakodnevno aktivna, barem 30 minuta od čega deset do petnaest minuta mora biti u visokom intenzitetu.

Slika 17.

Prikaz stupnja slaganja roditelja s potrebom kretanja djece izvan redovitog sata tjelesne i zdravstvene kulture

Zadnje pitanje u anketi glasilo je: „Napišite svoje mišljenje vezano uz izvannastavne aktivnosti primjerice, što mislite da bi se moglo popraviti u školi koju pohađa Vaše dijete vezano uz izvannastavne aktivnosti, a s čime ste zadovoljni?“. Navest ćemo neke najčešće odgovore roditelja na gore spomenuto pitanje:

- Škola nam uopće ne nudi izvannastavne aktivnosti.
- Zbog korona mjera izvannastavne aktivnosti nisu dostupne u školi koju pohađa moje dijete.
- Nisam upoznata s popisom aktivnosti koje se nude učenicima.
- U školi bi trebao biti veći izbor kinezioloških izvannastavnih aktivnosti.
- Voljeli bismo da se u izvannastavne aktivnosti uključi učenje nekog stranog jezika.
- Naša škola ima jako malen izbor izvannastavnih aktivnosti, trebala bi osmisliti malo više aktivnosti za djecu od prvog do četvrtog razreda.

Autorica se slaže sa svim spomenutim roditeljskim odgovorima, neke navedene probleme je već prethodno istaknula. Uzevši u obzir trenutnu situaciju, autorica smatra da bi se

istraživanje trebalo ponoviti nakon završetka pandemije kako bismo saznali mijenja li to situaciju u školi vezanu uz provedbu izvannastavnih aktivnosti i uključenosti djece u iste.

6. ZAKLJUČAK

Rezultati ovog istraživanja pokazali su kako jako malo učenika pohađa izvannastavne aktivnosti. Razlozi nepohađanja su mnogobrojni, no autorica ovog istraživanja zaključuje kako škole ne nude dovoljno izvannastavnih aktivnosti svojim učenicima, također izvannastavne aktivnosti iz tjelesnog i zdravstvenog područja vrlo su zanemarene. Kineziološke su aktivnosti dostupnije kao izvanškolske aktivnosti, škole trebaju voditi više računa o potrebi kretanja djece i izvan redovite nastave tjelesne i zdravstvene kulture. Većina djece pohađa izvannastavne aktivnosti usmjerene na ostala odgojno-obrazovna područja za razliku od aktivnosti iz tjelesnog i zdravstvenog područja. Cilj ovog istraživanja bio je istražiti uključenost djece i njihovih roditelja u izvannastavne aktivnosti. Saznali smo koliko je djece uključeno u izvannastavne aktivnosti i u koje vrste izvannastavnih aktivnosti su najčešće uključeni, također saznali smo i koje su izvannastavne aktivnosti dostupne u osnovnim školama u Gradu Zagrebu i Zagrebačkoj županiji. Uključenost roditelja manifestira se njihovom podrškom djeci, većina roditelja pruža apsolutnu podršku svojoj djeci koja su već uključena u neku od izvannastavnih aktivnosti, također uvažavaju njihovu potrebu za kretanjem te ističu problematiku nedovoljnog izbora izvannastavnih aktivnosti u školama koje djeca pohađaju. U istraživanju smo imali dvije hipoteze, prva hipoteza je odbijena, dok je druga hipoteza prihvaćena. Prva hipoteza je glasila: „Više od 50% učenika pohađa izvannastavne aktivnosti usmjerene na tjelesno i zdravstveno područje za razliku od drugih odgojno-obrazovnih područja“. Hipoteza 1 je odbijena jer smo rezultatima istraživanja doznali da manje od 50% djece pohađa izvannastavne aktivnosti usmjerene na tjelesno i zdravstveno područje. Nadalje Hipoteza 2 je glasila: „Natpolovična većina roditelja podržava izvannastavne aktivnosti u svakodnevnom životu svog djeteta“. Hipoteza 2 je prihvaćena jer smo istraživanjem doznali da više od 50% roditelja podržava izvannastavne aktivnosti u svakodnevnom životu svog djeteta.

Autorica smatra kako bi se istraživanje sličnog tipa trebalo provesti na puno većem broju ispitanika i uključiti što veći broj županija kako bismo dobili veće mogućnosti za provedbu kvalitetnog zaključka. Također, treba uzeti u obzir i trenutnu situaciju s korona mjerama i jedinstvenu situaciju u školstvu. Autorica istraživanja vjeruje kako su škole za vrijeme pandemije dodatno srezale inače dostupne izvannastavne aktivnosti pa je tome shodno i uključenost učenika manja nego inače. Sukladno odgovorima roditelja u anketi zaključujemo

kako interes djece i roditelja za kineziološkim aktivnostima ne jenjava te kada bi izbor samih aktivnosti bio veći i odaziv bi učenika također bio zadovoljavajuć.

7. LITERATURA

- Caput – Jogunica, R. i Barić, R. (2015). *Izvannastavne i izvanškolske kineziološke aktivnosti i sadržaji za učenike od 1. do 4. razreda osnovne škole*. Zagreb: Školska knjiga.
- Gavin M. L., Dowshen S. A., Izenberg N. (2007). *Dijete u formi. Praktičan vodič za odgoj zdrave i aktivne djece – od novorođenčeta do tinejdžera*. Zagreb: Mozaik knjiga.
- Findak V. i Stella I. (1985). *Izvannastavne i izvanškolske aktivnosti u tjelesnoj i zdravstvenoj kulturi*. Zagreb: Školska knjiga.
- Fudurić, B. (2012). Mogućnosti rada u izvannastavnoj aktivnosti. *Napredak*, 153 (1), 107-116.
- Ilišin, V. (2000.). Promjene u slobodnom vremenu mladih, *Napredak*, 141 (4), 419-429.
- Kamarovsky E. (2010). *Tajne uspješnog učenja*. Zagreb: Planet Zoe d.o.o.
- Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa [MZOŠ]. (2006). *Nastavni plan i program za osnovnu školu*. Narodne novine. (https://narodnenovine.mn.hr/clanci/sluzbeni/2006_09_102_2319.html)
- Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa [MZOŠ]. (2011). *Nacionalni okvirni kurikulum za predškolski odgoj i obrazovanje te opće obvezno i srednjoškolsko obrazovanje*. (http://mzos.hr/datoteke/Nacionalni_okvirni_kurikulum.pdf)
- Mlinarević V. i Brust Nemet M. (2012). *Izvannastavne aktivnosti u školskom kurikulumu*. Osijek: Učiteljski fakultet u Osijeku.
- Osnovna škola dr. Jure Turića (2020/2021). *Školski kurikulum za školsku godinu 2020./2021*. Preuzeto 20.8.2021. s <https://os-gospic.hr/images/uploads/89/skolski-kurikulum-2020-2021.pdf>.
- Pejić Papak, P. i Vidulin, S. (2016). *Izvannastavne aktivnosti u suvremenoj školi*. Zagreb: Školska knjiga.
- Petrović, Đ. (2018.). Tjelesne aktivnosti u školi. *Život i škola: časopis za teoriju i praksu odgoja i obrazovanja*, 64 (2), 195-201.
- Rosić V. (2005). *Slobodno vrijeme – slobodne aktivnosti*. Rijeka: Naklada Žagar.

Šiljković, Ž., Rajić, V. i Bertić, D. (2007). Izvannastavne i izvanškolske aktivnosti. *Odgojne znanosti*, 9 (2 (14)), 133-145.

Valjan Vukić, V. (2016). Izvannastavne i izvanškolske aktivnosti učenika - višestruke perspektive. *Školski vjesnik*, 65 (1), 33-57.

Zrilić, S. i Košta, T. (2009). Učitelj – kreator izvannastavnih aktivnosti. *Magistra Iadertina*, 4 (1), 159-170.

PRILOG

Izjava o izvornosti diplomskoga rada

Izjavljujem da je moj završni/diplomski rad izvorni rezultat mojeg rada te da se u izradi istoga nisam koristila drugim izvorima osim onih koji su u njemu navedeni.

Ema Hačić